

Paikallisen opetussuunnitelman päivittäminen / Lukutaito-ops

Opetus- ja kasvatustalautakunta 18.03.2026 § 19
4116/12.00.01/2026

Valmistelija: Opetustoimenjohtaja Arja Kitola
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Useiden eri tutkimusten tulokset osoittavat hälyttävää lukutaidon heikkenemistä. Huomiot lukutaidon heikentymisestä perustuvat laajaan ja monivuotiseen tutkimusaineistoon. Oppilaiden lukutaitoa on tutkittu mm. kansainvälisillä PISA (9. lk)-ja PIRLS (4. lk) - tutkimuksilla sekä kansallisilla Koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tutkimuksilla. Suomalaisten nuorten pistemäärät ovat laskeneet jokaisessa mittauksessa vuoden 2006 jälkeen. Erityisen huolestuttavaa on ollut heikkojen lukijoiden määrän kasvu. Kodin sosioekonominen tausta ja huoltajien koulutustaso vaikuttavat yhä enemmän siihen, kuinka hyvin lapsi lukee. Myös asenne lukemista kohtaan on Suomessa kansainvälisesti vertailtuna poikkeuksellisen kielteinen. Uudenkaupungin tulokset ovat sijoittuneet kansalliseen keskiarvoon.

Opetushallituksen johdolla työstetyssä Kansallisessa lukutaitostrategiassa 2030 kuvataan toimia, joita Suomessa tulee tehdä monilukutaidon vahvistamiseksi. Lukutaitostrategian visio – Suomi maailman monilukutaitoisin maa 2030 – tavoittelee yhteiskuntaa, jossa lukutaidon merkitys tunnustetaan laajasti kaikilla aloilla ja jokainen saa tukea ja vahvistusta omalle lukutaidolleen läpi elämän. Kansallisen lukutaitostrategian kolme suuntaviivaa ovat 1) Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita 2) Vahvistetaan monilukutaito-osaamista ja 3) Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa määrätään, että ”Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laajaalaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.”

Nykyisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa lukutaidon opetukseen on annettu määräys seuraavasti: ”Kouluissa painotetaan

lukemisen merkitystä, sillä lukutaito ja monipuolinen lukeminen edistävät ajattelun taitoja. Lukemiselle annetaan aikaa kaikissa oppiaineissa ja eheyttävissä monialaisissa kokonaisuuksissa. Lukemaan houkutellaan monin tavoin ja oppilaiden mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon. Tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa. Monilukutaidon kehittämisessä tehdään aktiivista yhteistyötä koulun ja kirjaston sekä eri medioiden kanssa. Kaikissa oppiaineissa käsitellään kullekin tiedon ja tieteenalalle ominaista lukutaitoa, merkkikieltä ja symboliikkaa. Erityistä huomiota kiinnitetään mediakriittisyyden vahvistamiseen.”

Uudessakaupungissa on nimetty työryhmä uudistamaan paikallinen lukutaidon opetussuunnitelma. Työryhmässä on ollut edustus varhaiskasvatuksesta, opetustoimesta sekä kirjastosta. Työryhmä on työskennellyt lähes kahden vuoden ajan. Opetussuunnitelmatekstin lisäksi on työstetty monipuolinen materiaalipaketti lukutaidon opetuksen tueksi. Opetustoimen rehtori/hallintotiimi on käsitellyt tekstiehdotuksen, jonka jälkeen se on lähetetty kouluihin lausunnolle. Lausuntokierroksella ei saatu yhtään muutosehdotusta.

Paikallisessa opetussuunnitelmakuvauksessa korostuu erityisesti seuraavat asiat:

- Tekninen lukutaito tulee hallita riittävän hyvin. Hyvällä teknisellä lukutaidolla tarkoitetaan tarkkaa ja nopeaa sanantunnistusta.
- Kaikkien aineiden opetuksessa, myös aineenopetuksessa, painotetaan lukemisen merkitystä. Jokainen opettaja on kielen opettaja ja hänen tulee lukuvuoden alussa pohtia lukutaitoa oman oppiaineensa kannalta. Kaikissa oppiaineissa käsitellään kullekin tiedon- ja tieteenalalle ominaista lukutaitoa, merkkikieltä ja symboliikkaa. Lukemiselle annetaan aikaa kaikissa oppiaineissa ja eheyttävissä monialaisissa kokonaisuuksissa.
- Lukemisen harjoittelu alkaa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.
- Tavoitteisiin pääsemiseksi keskeistä on lukemaan houkuttelu ja innostaminen sekä monipuolisten oppimisympäristöjen käyttäminen.
- Eriyttäminen on suunnitelmallista. Tärkeää on erityisesti syventävä sekä ylöspäin eriyttäminen niin, että matalaan lukutaidon tasoon ei tyydytä. Mikäli lukutaidossa on ongelmia, opettajan pitää tarjota oppilaalle opetuskielen tukiopetusta.
- Oppilailta vaaditaan tehtävissä ja arvioitavissa töissä yleiskieltä ja oikeakielisyyttä, kuten isoja alkukirjaimia ja yhdyssanoja sekä kokonaislauseita ja virkkeitä.
- Kaikissa oppiaineissa vaaditaan lukutaidon lisäksi myös kirjoitustaitoa. Oppilaat myös tutustuvat erilaisiin käsialakirjoituksiin.
- Monilukutaidon kehittämisessä tehdään aktiivista yhteistyötä koulun ja kirjaston sekä eri medioiden kanssa.

Uusikaupunki

Liitteessä on uusi paikallinen tekstikuvaus opetussuunnitelman lukuun 3.4.1. Uudenkaupungin opetussuunnitelman ohjeet ja painotukset. Luvun pääotsikko käsittelee laaja-alaista osaamista.

Esittelijä:	Opetustoimenjohtaja Arja Kitola
Päätösehdotus:	Opetus- ja kasvatustalautakunta hyväksyy lukutaidon opetuksen paikallisen opetussuunnitelman liitteessä kuvatun mukaisena.
Päätös:	Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
